

به نام خدا

یونجه یا یونجا (به ترکی: یونجا)، (به کابلی: رشقه، به هراتی: سبست) و (نام علمی: *Medicago sativa*) اولین بار توسط **مادها** برای تأمین غذای اسب‌هایشان اهلی گردید. یونجه از گیاهانی است که خاستگاه اصلی آن ایران است. یونجه اصولاً مبدأ کویری دارد و در حال حاضر در تمام مناطق معتدل و شبه قاره کشت می‌گردد.

ریخت‌شناسی

یونجه گیاهی است چند ساله یا دائمی که ریشه ای راست و مستقیم دارد و به ریشه اولیه یونجه معروف است به موازات پیدایش ریشه اولیه، قسمت هیپوکوتیل در زیر سطح خاک قرار می‌گیرد و با طولیل شدن زیر لپه باعث جوانه زدن و خارج شدن از سطح خاک می‌شود. یونجه جوانه زده در این موقع نسبت به آب بیش از اندازه، کمبود آب، شوری خاک یا سله بستن سطح خاک حساسیت خاصی نشان می‌دهد. چنانچه در این موقع سطح خاک سله ببندد، زیر لپه یونجه که به صورت قوسی در زیر سطح خاک قرار گرفته‌است نمی‌تواند به سهولت سطح خاک را بشکافد و از آن خارج شود چنانچه زیر لپه یونجه بتواند از سطح خاک خارج گردد در این موقع یونجه جوانه زده فقط دارای دو لپه یا کوتیلدون است که به صورت برگ‌های متورم به نظر می‌آیند. این برگ اولیه ساده و معمولاً قلبی شکل است و شباهتی با برگ‌های اصلی یونجه ندارد. بعد از گذشت مدتی، نخستین برگ مرکب سه برگچه‌ای یونجه به وجود می‌آید که به تدریج با ادامه رشد و نمو، سایر برگ‌های مرکب نیز تشکیل می‌شود. گیاه یونجه علاوه بر ریشه راست و مستقیم اولیه، ریشه‌های جانبی نیز دارد که از سلول‌های حاشیه استوانه مرکزی ریشه اصلی سرچشمه می‌گیرد. عامل موفقیت یونجه در مقاومت به کلیه عوامل نامساعد و همچنین استفاده از مواد غذایی تحت‌الارض، برخورداری از یک سیستم ریشه قوی می‌باشد^[۴]. ارتفاع آن تا یک متر می‌رسد برگ‌های آن دارای سه برگچه می‌باشد برگچه‌های نوک تیز، سبز رنگ و بیضی شکل است. گل‌های یونجه به شکل سبز و برنگ بنفش تیره یا آبی روشن است میوه یونجه مانند صدف بوده و دانه داخل میوه مانند لوبیا ولی کوچکتر از آن می‌باشد.

کشت یونجه

در مناطقی که دارای زمستان‌های معتدل هستند بهتر است یونجه را در پاییز کاشت که قبل از این که سرما رشد آن را متوقف کند گیاه بتواند مستقر شود؛ و در مناطقی که دارای زمستان‌های سرد هستند گیاه باید در بهار کشت شود و کشت آن باید زود انجام شود تا قبل از شروع گرمای تابستانه گیاه مستقر شود. کاشت یونجه با

بذر کار بر کاشت با دست ترجیح دارد؛ و فاصله بین ردیف‌ها ۱۴۰-۱۵۰ سانتی‌متر و عمق کاشت ۱-۳ سانتی‌متر در نظر گرفته شده.

از علف‌های هرز یونجه [گیاه سس](#) است که بسیار خطرناک است و می‌تواند کل منطقه را آلوده کند و می‌توان با [نفت](#) یا [علف کش‌های](#) تماسی یا سوزاندن آن را کنترل نمود.

مقدار آب مورد نیاز یونجه در سال تقریباً ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ میلی‌متر است.

تناوب یونجه با گیاهان دیگر

در تناوب یونجه برای گیاهی که بعد از خودش کاشته می‌شود بسیار سودمند است. (به علت داشتن گره در ریشه گیاه و فعالیت [ریزوبیوم](#) تثبیت‌کننده نیتروژن)

علف هرز سس یونجه

رنگ رشته‌های این [گیاه سس](#) نارنجی مایل به زرد است. مهم‌ترین میزبان آن یونجه است. سس نه تنها طعم یونجه را به عنوان علوفه نامطلوب می‌سازد بلکه آن را تا حدی نیز سمی می‌نماید. در صورت کنترل نمودن آن محصول از نظر کمی و کیفی کاهش یافته و عمر مزرعه کوتاه می‌شود. میزبان‌های دیگر این سس عبارت‌اند از: [چغندر قند](#)، بعضی از گیاهان [جالیزی](#)، [شبدر قرمز](#) و [نخود](#)

- در صورتی که پیشگیری‌های فوق انجام نشد یا به عللی مؤثر واقع نشد و مزرعه باز هم به سس آلوده گردید لکه‌های آلوده به سس را می‌توان به روش‌های زیر از میان برد: پاشیدن محلول ۱٪ پاراکوت (یا ۳ لیتر در هکتار) در منطقه آلوده به سس. سوزاندن منطقه آلوده توسط [شعله افکن](#) یا وسایل مشابه. پاکسازی مکانیکی منطقه از سس و بیرون بردن انگل به خارج از مزرعه.
- در صورتی که منطقه وسیعی از مزرعه به سس آلوده باشد می‌توان توسط علفکش رانداپ (گلیفوزیت ۴۱ درصد ای سی) به میزان ۷۳۰-۳۶۰ سی سی در هکتار زمانی که یونجه ارتفاع ۲۵-۲۰ سانتی‌متر داشته باشد سمپاشی نمود.

اثر علف کش‌ها بر روی سایر علف‌های هرز یونجه

بررسی و آزمایش اثر چند علفکش بر روی علف‌های هرز یونجه در آذربایجان شرقی در دو منطقه محل اجرای طرح (مراغه - بستان‌آباد) نشان داده‌است که استفاده از علفکش‌های بنتازون ۳ و ۵/۲ لیتر در هکتار، متری بوزین ۷۰۰-۱۰۰۰ گرم در هکتار نسبت به شاهد بدون وجین اختلاف معنی‌داری داشته از نظر تأثیر بر روی علف‌های هرز پهن‌برگ در یک سطح آماری قرار گرفتند. علفکش‌های متری بوزین ۱۰۰۰ و ۷۰۰ گرم در هکتار، هالوکسی فوپ اتیل ۲ لیتر در هکتار، فلوآزیفوپ بوتیل ۲ لیتر نسبت به شاهد بدون وجین اختلاف معنی‌داری داشته و از نظر تأثیر بر روی علف‌های هرز باریک برگ در یک سطح واقع شده‌اند.

منبع:

سایت ویکی پدیا (<https://fa.wikipedia.org/>)